

**МІНІСТЕРСТВО
АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ
ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ**

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ТАВРІЙСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
АГРОТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
(ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ)**

№ 4 (20)

Мелітополь

2012

УДК 631.1(06)

Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2012. - № 4 (20). – 358 с.

У матеріалах збірника наукових праць обґрунтовуються концептуальні напрями стратегічного розвитку аграрного сектору економіки України. Висвітлюються особливості формування господарського механізму аграрних підприємств в умовах глобалізації економіки. Містяться пропозиції щодо вирішення проблем розвитку економіки, менеджменту, маркетингу, бухгалтерського обліку сільськогосподарських підприємств та сільськогосподарського дорадництва.

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії (науковий редактор):

Кропивко М.Ф. – д.е.н., професор, академік УААН, член наглядової ради ТДАТУ

Заступники голови:

Кальченко С.В. - к.е.н., доцент, докторант

Косторной С.В. - к.е.н., старший викладач

Відповідальні за випуск збірника:

Карман С.В. – к.е.н., доцент, декан факультету економіки та бізнесу

Кальченко С.В. - к.е.н., доцент, докторант

Косторной С.В. - к.е.н., старший викладач

Відповідальний секретар:

Агєєва І.В. - к.е.н., доцент, заступник декана факультету економіки та бізнесу

Члени редакційної колегії:

Плаксієнко В.Я. – д.е.н., професор

Мармуль Л.О. – д.е.н., професор

Зіновьев Ф.В. – д.е.н., професор

Воробйов Ю.М. – д.е.н., професор

Зіновьев І.Ф. – д.е.н., професор

Карман С.В. – к.е.н., доцент, декан факультету економіки та бізнесу

Легеза Д.Г. – к.е.н., доцент, зав. каф. маркетингу

Нестеренко С.А. – к.е.н., доцент, зав. каф. організації виробництва та агробізнесу

Трачова Д.М. – к.е.н., доцент, зав. каф. бухгалтерського обліку та аудиту

Воронянська О.В. – к.е.н., доцент, зав. каф. аналізу та контролінгу

Яцух О.О. – к.е.н., доцент, зав. кафедри фінансів та кредиту

Грицаєнко Г.І. – к.е.н., доцент, зав. кафедри економіки підприємств

Лобанов М.І. – к.е.н., професор каф. маркетингу

Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) затверджений Президією ВАК як наукове видання в якому можуть бути опубліковані основні результати дисертаційних робіт.

(Протокол засідання Президії ВАК № 1-05/1 від 10 лютого 2010 р.)

Друкується за рішенням Вченої ради Таврійського ДАТУ
(протокол № 6 від 13.12.2012).

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №14207-3178Р від 30.05.2008

© Таврійський державний агротехнологічний університет,
Міністерство аграрної політики та продовольства України

40.	<i>Трачова Д.М., Легеза Д.Г.</i> Актуальні питання обліку бюджетних установ.....	287
41.	<i>Трусова Н.В.</i> Механізм управління фінансовим ризиками аграрних підприємств	294
42.	<i>Федчишина В.Д.</i> Сучасні концепції менеджменту в управлінні підприємствами	303
43.	<i>Череп А.В., Лук'яненко Н.Е.</i> Обґрунтування доцільності диверсифікації діяльності підприємств машинобудування	310
44.	<i>Четверик О.В.</i> Теоретичні основи функціонування маркетингу в аграрному секторі економіки.....	321
45.	<i>Шкуратов О.І.</i> Механізм управління економічною безпекою сільськогосподарським виробництвом	328
46.	<i>Щебликіна І.О., Щебликіна З.В., Шпілько В.В.</i> Управління інвестиціями у логістиці	335
47.	<i>Якунічева А.Ю.</i> Історичний шлях консалтингових та дорадчих послуг в Україні.....	340
48.	<i>Якушев О.О.</i> Зовнішньоекономічні стратегії країни	346

довели свою плідність і ефективність у різних сферах господарювання. Логістика дає відповідь на запитання – як оптимально реалізувати ті або інші цілі, завдання, як скоординувати ланцюги діяльності. Отже, логістичний підхід виступає як процес організаційно-аналітичної оптимізації систем, спрямований на пошук і реалізацію оптимальних способів досягнення цілей підприємства, комерції, стратегічного управління в регіоні, галузі або національній економіці в цілому.

Література.

1. Енькова М.О. Логистическая поддержка инвестиционных процессов на региональном уровне: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. эконом. наук : спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / М.О.Енькова ; Москва, 2011. – 23 с.
2. Жаворонков Є.П. Інвестиційне обґрунтування логістики інноваційних потоків / Є.П. Жаворонков // Медицина і освіта. – 2011. - №2. – С. 12-15.
3. Мищенко А.В. Методы управления инвестициями в логистических системах: учеб. пособие / А.В. Мищенко. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 363 с.

***Аннотация:** в статье рассматривается возможность инвестиционного обоснования непрерывных потоков и управление ими при помощи методов логистики.*

***Ключевые слова:** инвестиции, логистика, потоки*

***Annotation:** in the article possibility of investment ground of continuous streams and management is examined by them through the methods of logistic.*

***Keywords:** investments, logistic, streams*

УДК 338.43.008

*Якунічева А.Ю., аспірантка
Таврійський державний агротехнологічний університет*

ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ КОНСАЛТИНГОВИХ ТА ДОРАДЧИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

***Анотація.** В статті розглянуті періоди розвитку в Україні консалтингових та дорадчих послуг.*

***Ключові слова:** консалтингові послуги, дорадчі послуги, дорадництво, періодизація послуг, генезис послуг.*

Постановка проблеми. В сучасній ринковій економіці використання підприємствами консалтингу є нормою підприємницької діяльності. Помітним є швидкий ріст ринку консалтингу в світі, так якщо на початку 80-х років в галузі управлінського консультування було зайнято приблизно 18 тис. консультантів, то на сьогоднішній день число спеціалістів складає близько 700 тис. чоловік. [2, 3].

Національний ринок консалтингових послуг, обсяг якого становить всього 2,5 млрд. грн., знаходиться сьогодні на етапі активного формування у відповідності до зазначених світових темпів. Сьогодні на українському ринку діє біля 400 фірм, які здійснюють управлінське консультування. [5, 6] Спираючись на досвід становлення й розвитку консалтингових послуг необхідним аспектом їх генезису є висвітлення розвитку і поширення сільськогосподарського дорадництва. Адже розвиток дорадчої діяльності в Україні є важливим елементом для подальшого розвитку аграрної сфери.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченням історичних питань становлення та розвитку консалтингових послуг займалися наступні вчені: О.М. Дєєва, Н.З. Лагоцька, І.П. Чайка, В. В. Капільцова. Значний вклад у систему формування теоретичних підходів до становлення дорадництва внесли: М.Ф. Кропивко, М.І. Лобанов, Т.П. Кальна-Дубенюк, А. Гайдачук та ін.

Метою дослідження є визначення та характеристика хронологічних рамок розвитку консалтингових та дорадчих послуг в Україні.

Виклад основного матеріалу. Консалтинг – це комплекс дій незалежних спеціалізованих компаній з консультування виробників, продавців, покупців, що має на меті допомогти вирішити існуючі проблеми, шляхом надання послуг, порад, рекомендацій, що як правило мають інтелектуальний та інноваційний характер.

Консалтинг як вид діяльності почав розвиватися в Україні з 70-х рр. ХХ ст. із прийняття в 1971 р. Комплексної програми подальшого поглиблення і вдосконалення співробітництва та розвитку соціалістичної економічної інтеграції. Ми погоджуємося з хронологією розвитку консалтингових послуг в

Україні запропонованою І. П. Чайкою, що складається з чотирьох періодів історичного розвитку: доринкового консалтингу (1971 – 1991 рр.), ранньоринкового консалтингу (1992 – 1998 рр.), нового (1999 – 2004 рр.) і новітнього консалтингу (2005 – теперішній час). [8] Вважаємо за потрібним дещо змінити хронологічні рамки цих періодів.

Період до ринкового консалтингу можна віднести ще до кінця XVIII ст., так як ще у 1788 р. в Україні в Почаївській Лаврі була надрукована перша «Книжиця-Порадник» Ленкевича. Дані про неї знаходяться в книжці українських емігрантів в США «Крайове господарське товариство – СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР у Львові, 1899-1944 роки» [3]. Утворене товариство займалось наданням консультаційних послуг з питань сільського господарства. Товариство успішно функціонувало та розширювало коло своїх членів, доки на Західній Україні не була встановлена Радянська влада. У соціалістичний період консультаційні функції взяли на себе численні науково-дослідні інститути, першим з яких був Український науково-дослідний інститут торгівлі і громадського харчування; заснований у 1945 р.

Започаткування консалтингової галузі в Україні з 1990 р. характеризувалося стихійним виникненням консалтингових фірм під впливом діяльності західних компаній. Особливості періодизації розвитку консалтингових послуг наведені на рис. 1. З 2006 року відбувається інтеграція українського консалтингу в глобальний консалтинговий ринок. На теперішній час в Україні працює понад 500 вітчизняних консалтингових фірм. Відкриті представництва провідних консалтингових фірм, які є лідерами консультаційного бізнесу, у тому числі країн «великої четвірки». KPMG та Ernst&Young McKinsey & Co, Deloitte & Touch Tohmatsu int., PriceWaterhouse Coopers [4].

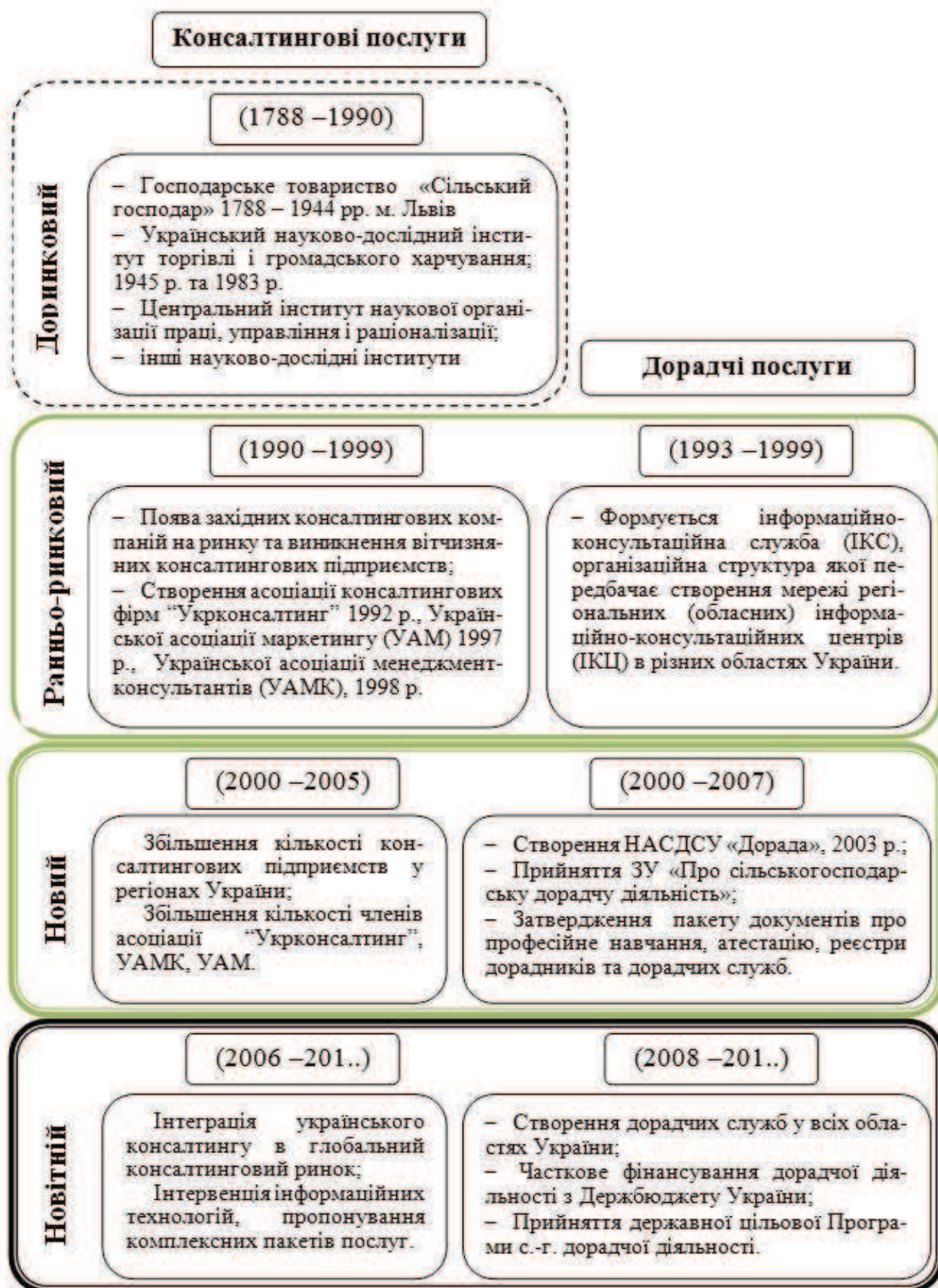

Рис. 1. Генезис розвитку дорадчих та консалтингових послуг в Україні

Що стосується аграрної сфери економіки України, то тут існує безліч подібних визначень інформаційно-консультаційної діяльності, це й: консультаційна, консалтингова, агроконсалтингова діяльність. У зв'язку із своєю багатослівною назвою, в Україні історично прижився інший, коротший термін, що окреслює інформаційно-консультаційну діяльність у сільському господарстві, – «дорадництво».

Ця назва утворилась від назви інформаційно-консультаційної системи в Польщі і дослівно означає «дорадчий голос» стосовно рішення фермера [1].

Сільськогосподарське дорадництво, поєднуючи науку, освіту і виробництво, виступає каталізатором інноваційного розвитку аграрної сфери економіки. На підтвердження цього свідчить і прийняття Закону України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність» № 1807-IV від 17 червня 2004 року. Однак, сільськогосподарське дорадництво України почало своє відродження ще у середині 90-х років минулого століття. У 1993-1996 роки з'явилися перші інформаційно-консультаційні центри з АПК в таких містах: Кіровоград (1994 р.), Біла Церква (1993 р.), Львів (1993 р.), Донецьк (1995 р.), Одеса (1996 р.), Дніпропетровськ (1996 р.), Мелітополь (1996 р.) [7]. На законодавчому рівні зародження дорадчої діяльності почалось з видання Наказу Мінагрополітики України № 114/36/165 від 26.04.2001 р. «Про становлення і розвиток мережі сільськогосподарських дорадчих служб в Україні». З прийняттям Верховною Радою закону України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність» з'явилась можливість тлумачити основні поняття в сфері дорадництва та визначати офіційні показники діяльності. За даними Реєстру сільськогосподарських дорадчих служб в Україні було зареєстровано 70 формувань, які можуть здійснювати дорадчу діяльність [6].

Вважаємо за потрібним зіставити історичний шлях консалтингових та дорадчих послуг, так як з появою останніх чітко визначилась їх аграрна спрямованість (рис. 1.).

Висновок. З порівняння історичного шляху консалтингової та дорадчої послуги, можемо зробити висновок, що остання, маючи власний потенціал

розвивала його трохи меншими темпами аніж її більш давня форма. Це зумовлено перш за все специфікою дорадчої послуги, адже згідно чинного законодавства дорадчі послуги надаються виключно в аграрній сфері, тобто вони вузькоспеціалізовані на потреби сільськогосподарського товаровиробника та сільського населення.

Література:

1. Гайдачук А. Посібник для сільськогосподарських дорадників: порадник / А. Гайдачук – Старе Поле: PODRO, 2005. – 325 с.
2. Деева Е. М. Развитие теоретико-методологических основ маркетинга консультационных услуг: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. ек. наук.: спец. 08.00.05./ Е. М. Деева - Москва – 2010 – 25 с.
3. Кальна-Дубінюк Т.П. Управлінський консалтинг в інноваційному розвитку підприємств // Науковий вісник НУБіП України.- 2009 — Вип. 142 ч. 1 – С. 84-95.
4. Капильцова В. В. Стан, проблеми та тенденції розвитку консалтингу в Україні / В. В. Капильцова, Т. Г. Курган //Вісник ЗНУ. - №4(8), 2010.- С. 189-193.
5. Лагоцька Н.З. Формування механізму партнерського маркетингу у сфері консалтингових послуг: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.04/ Н.З. Лагоцька. - Тернопіль – 2010. - 24 с.
6. Реєстр сільськогосподарських дорадчих служб/ Наказ № 121 Мінагрополітики від 24.02.07. [Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://minagro.gov.ua/page/?5327>
7. Тебенко В. М. Управлінське консультування (на прикладі інформаційно-консультаційних служб АПК): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук: спец - 08.06.02 / В.М. Тебенко. - Сімферополь – 1999. – 22 с.
8. Чайка І.П. Маркетинг консалтингових послуг на підприємствах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.04 / І.П. Чайка - Полтава. – 2008. –23 с.

***Аннотація.** В статті розглянуті періоди розвитку в Україні консалтингових і консультативних (інформаційно-консультативних) послуг.*

***Ключеві слова:** консалтингові послуги, консультативні (інформаційно-консультативні) послуги, періодизація послуг, генезис послуг.*

***Summary.** This article describes the periods of development of consulting and advisory (information and consulting) services in Ukraine.*

***Keywords:** consulting services, advisory (information and consulting) services, periodization services, the genesis of services.*

УДК 001.82:339.9

Якушев О. О, аспірант,
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ СТРАТЕГІЇ КРАЇНИ.

***Анотація.** У статті розкрито теоретичні основи формування зовнішньоекономічної стратегії країни на сучасному етапі, а також фактори, що впливають на вибір стратегічних напрямків. Ключові слова: Зовнішньоекономічна стратегія, Зовнішньоекономічні загрози, глобалізація.*

Постановка проблеми. Позичування держави на світовій арені, створення бренду держави та вмиле управління ним, або так званий брендинг країни, в сьогоднішніх реаліях набуває все більшої ваги. Мистецтво творення позитивного іміджу країни завдяки підкресленню її переваг, розкриттю різних аспектів ідентичності, а також креативній, продуманій роботі, спрямованій на нівелювання негативних асоціацій, об'єктивних чи суб'єктивних, на їх перепрограмування, є відносно новим інструментарієм реалізації української зовнішньої політики.

Посилення процесів економічної інтеграції на національному рівні вимагає розробки та реалізації зовнішньоекономічної стратегії країни задля її ефективного включення у систему міжнародного поділу праці на основі міжнародної спеціалізації та кооперації виробництва.

Зовнішньоекономічна стратегія має поєднувати перспективні напрями розвитку країни та шляхи виявлення найефективніших способів організації зовнішньоекономічної діяльності, виходячи із особливостей та спеціалізації територіального утворення, які значною мірою визначаються вибором

Збірник
наукових праць
Таврійського державного
агротехнологічного університету
(економічні науки)

2012 - № 4 (20)

Засновник – Таврійський державний агротехнологічний університет

Матеріали друкуються мовами оригіналів – українською, російською та англійською.

Погляди редколегії не завжди збігаються з позицією авторів.

Комп'ютерна верстка:
Косторной С. В.

Адреса редакційно-видавничого відділу:

ТДАТУ
пр-т Б. Хмельницького, 18, ауд. 2.206
м. Мелітополь
Запорізька обл.
72312, Україна
тел./факс. (0619) 42-12-47
e-mail: nni-tsau@yandex.ru

свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №14207-3178Р від 30.05.2008

Підписано до друку 25.12.2012 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Ум.-друк. арк. 14,9.
Тираж 150.

Мелітопольська типографія «Люкс»
ПП Верескун В.М. св. ДК № 1125
72312, м. Мелітополь, вул. К.Маркса,10
тел. (06192) 6-88-38

Надруковано з готового оригінал-макету у Мелітопольській типографії «Люкс»